

نکته

نظام یارانه‌ای کشور باید اصلاح شود

عضو کمیسیون برنامه و بودجه مجلس در خصوص طرح اصلاح نظام یارانه‌ای کشور گفت: «نظام یارانه‌ای کشور از جمله یارانه مستقیم، پنهان، کالاهای اساسی و انرژی باید یک‌بار دیگر بازنگری شوند تا بدین طریق در راستای اصلاح اقتصاد کشور و معیشت مردم گام‌های مثبتی برداریم.»

محمدرضا میر تاج‌الدینی ادامه داد: «دهک‌های ثروتمند جامعه ۲۵ برابر دهک‌های پایین از یارانه پنهان استفاده می‌کنند که باید با یک برنامه کارشناسی شده این موضوع را حل کنیم. البته بررسی‌هایی در رابطه با این طرح در مجلس آغاز شده است.»

وی افزود: «نمایندگان مجلس همگی موافق اصلاح نظام هدفمندی یارانه‌ها هستند. طرح‌های مختلفی در این باره ارائه شده که این طرح‌ها در کمیسیون برنامه و بودجه و سایر کمیسیون‌های تخصصی مجلس در حال بررسی است.» میر تاج‌الدینی با اشاره به میزان کسری بودجه سال ۱۴۰۰ تأکید کرد: «اختصاص یارانه‌های پنهان به رسته‌های مختلف اقتصادی یکی از اصلی‌ترین موضوعات مورد بررسی مجلس است، در حال حاضر یارانه پنهان فقط در حوزه حامل‌های انرژی ۸۳ میلیارد دلار است که اگر آن را به نرخ آزاد دلار حساب کنیم، معادل ۲/۵ برابر بودجه کشور می‌شود؛ یعنی برای هر فرد هزار دلار و به حدود ۲۵ میلیون در سال می‌رسد که در صورت نیاز باید حذف شود.»

خدمات درمانی برای طبقات پایین جامعه

عضو کمیسیون بهداشت و درمان مجلس در خصوص مشکلات موجود در حوزه بهداشت و درمان کشور با بیان اینکه رایگان شدن بعضی از جراحی‌ها برای همه دهک‌ها در طرح تحول سلامت یکی از اشتباهات اساسی بود، گفت: «متأسفانه در بحث بهداشت و درمان و رسیدگی به اقصاء ضعیف جامعه، نتوانستیم عادل باشیم.»

محمدعلی محسنی‌بندی با اشاره به پراکندگی اعتبارات تخصیص یافته برای افراد معلول و بیمار، افزود: «کمیته امداد، بهزیستی، وزارت بهداشت و برخی از نهادها و ارگان‌ها همه به صورت مجزا اعتباراتی را برای این افراد در نظر گرفته‌اند که این پراکندگی منابع سبب شده تا ما در ارائه خدمات عملکرد خوبی نداشته باشیم.» وی با تأکید بر اینکه خدمات توانبخشی ما گم شده است، ادامه داد: «بر اساس آمار فقط ۵۵ درصد اعتبارات سازمان‌های بیمه‌گر به توانبخشی و ۵۰ درصد برای درمان و ۳۰ درصد دارو ۱۵ الی ۲۰ به تجهیزات پزشکی و دندانپزشکی و... اختصاص می‌یابد، اما در سایر کشورهای دنیا سال‌هاست که برای پیشگیری از هزینه‌های گرانبه‌تر درمان و دارو، اعتباراتی برای توانبخشی پرداخت می‌کنند.» محسنی‌بندی با اشاره به لزوم حمایت‌های لازم از طبقات پایین جامعه در جهت دریافت خدمات درمانی بهینه، گفت: «متأسفانه افراد ضعیف و کم‌درآمد جامعه از درمان کم و یا کیفیت پایین برخوردار می‌شوند که لازمه حل این موضوع، رسیدگی و بررسی آن در کمیسیون اجتماعی مجلس است که در قالب یارانه می‌توان از این گروه حمایت کرد.»

مروری بر حمایت‌های تأمین اجتماعی از کارگران آسیب‌دیده

هزینه برای ایمنی کارگران، سرمایه‌گذاری است

گزارش

مدتی قبل به طور اتفاقی با کارگر جوانی هم‌صحبت شدم که به تازگی همکارش در محیط کار دچار سانحه شده بود و از این بابت بسیار ناراحت بود. بیشتر که با هم حرف زدیم متوجه شدم از اینکه اتفاق مشابهی برای خود او هم در محل کارش پیش بیاید نگران است. کمی در مورد حوادث ناشی از کار و ایمنی کارگاه‌ها صحبت کردیم و بعد حرف کشیده شد به سازمان تأمین اجتماعی و خدماتی که این سازمان به کارگران آسیب‌دیده ارائه می‌کند. تا آنجا که وقت اجازه می‌داد حمایت‌های سازمان تأمین اجتماعی از نیروی کار را برای او توضیح دادم و بعد هم او را از جاع دادم به مشاورانی که در شعب تأمین اجتماعی مراجعان را راهنمایی می‌کنند و نیز ۱۴۲۰ سامانه ارتباطات مردمی سازمان تأمین اجتماعی. موقع خداحافظی گفت شما که خبرنگار هستی این خدمات و حمایت‌ها را بنویس تا همه کارگران بخوانند و بدانند تأمین اجتماعی چگونه و تا کجا از آنها حمایت می‌کند. به او قول دادم این موضوع را می‌نویسم و حالا، آنچه در ادامه می‌خوانید عمل کردن به قولی است که به یک کارگر جوان دادم و البته برای همه کارگران عزیزی که با کار شرافتمندانه باعث عزت و سربلندی خود و خانواده و کشورشان هستند.

حمایت‌های خاص برای حوادث ناشی از کار

به طور کلی مجموعه حمایت‌های سازمان تأمین اجتماعی در خصوص بیمه‌شدگان، در دو قالب تعهدات کوتاه‌مدت و بلندمدت، از روز تولد تا زمان مرگ را دربر می‌گیرد. یکی از مهمترین این حمایت‌ها، به حوادث ناشی از کار اختصاص دارد. حادثه ناشی از کار عبارت است از اتفاقی یا پیامد پیش‌بینی نشده‌ای که در جریان انجام کار پدید آمده و با صدمات شغلی مرگبار یا غیرمرگبار همراه باشد. مطابق ماده (۶۰) قانون تأمین اجتماعی حوادث ناشی از کار شامل حوادثی است که در حین انجام وظیفه و به سبب آن برای بیمه‌شده اتفاق می‌افتد. مقصود از حین انجام وظیفه تمام اوقاتی است که بیمه‌شده در کارگاه یا مؤسسات وابسته یا ساختمان‌ها و محوطه آن مشغول کار باشد و یا به دستور کارفرما در خارج از محوطه کارگاه عهده‌دار انجام مأموریتی باشد. حتی اوقات مراجعه به درمانگاه و یا بیمارستان و یا برای معالجات درمانی و توانبخشی و اوقات رفت‌وبرگشت بیمه‌شده از منزل به کارگاه جز اوقات انجام وظیفه محسوب می‌شود مشروط بر اینکه در زمان عادی رفت‌وبرگشت به کارگاه اتفاق افتاده باشد. حوادثی که برای بیمه‌شده حین اقدام برای نجات سایر بیمه‌شدگان و مساعدت به آنان اتفاق می‌افتد نیز حادثه ناشی از کار محسوب می‌شود. حادثه ناشی از کار از دو جهت یادو جنبه قبل و بعد از بروز حادثه قابل بحث و بررسی است.

قبل از بروز حادثه

مبحث اول اقدامات و تدابیر لازم قبل از بروز حوادث و اتفاقات کاری است. در این بخش هدف اصلی پیشگیری از بروز حادثه است. در این مرحله تمامی طرف‌های مربوط به روابط کار اعم از کارفرما، کارگر، ادارات کار و... مسئولیت دارند و باید در چارچوب ضوابط و مقررات برای جلوگیری از حوادث تلاش کنند. پیشگیری از حوادث در واقع نخستین و مهمترین بخش در مباحث کاری است و حساسیت آن از جهات مختلف قابل بررسی است. خسارات مادی و معنوی ناشی از حادثه بر کسی پوشیده نیست و این مهم در کلیه کشورها به‌ویژه کشورهای صنعتی سرلوحه شروع هر فعالیت و کاری شمرده می‌شود. در مبحث پیشگیری، کارفرمادارای بیشترین وظایف است. وی باید امکانات و وسایل و ابزار ایمنی را در اختیار کارگران قرار دهد و ضمن تأکید بر استفاده از آنها نحوه استفاده از وسایل ایمنی و ماشین‌آلات را به آنان آموزش دهد. بنابراین استانداردسازی محیط کارگاه از جهات مختلف از مهمترین وظایف کارفرما به‌شمار می‌رود. همچنین کارفرما مکلف است قبل از به کارگماشتن کارگر مقدمات لازم را برای معاینه پزشکی قبل از استخدام به عمل آورد و برای کارگران خود پرونده پزشکی تشکیل دهد. ضمناً چنانچه به

تشخیص مراجع پزشکی به کارگماشتن کارگر در کار سبک یا تغییر نوع کار توصیه شده باشد، کارفرما موظف است مطابق توصیه مذکور کار سبک‌تری را به عهده کارگر بگذارد. وسایل و ابزار و ماشین‌آلات کارگاه باید استاندارد باشند و گواهی‌های لازم را از مراجع ذی‌ربط مثل سازمان استاندارد دریافت کرده باشند. همچنین دستگاه‌ها و ماشین‌آلات وارداتی باید تأییدیه مراجع ذی‌ربط را بگیرند. از طرف دیگر، کارگران موظفند از وسایل و ابزار ایمنی استفاده کنند و در این خصوص نهایت دقت و جدیت را مبذول دارند. ادارات کار نیز موظف به کنترل و بازرسی مستمر کارگاه‌های مشمول قانون کار هستند و باید مراتب ایمنی را به مراجع قانونی گزارش کنند.

حمایت‌های بعد از بروز حادثه

بحث دوم مربوط به مسائل و اقدامات پس از وقوع حادثه است. با بروز حادثه، کارفرما موظف است اقدامات لازم را برای جلوگیری از تشدید حادثه و رفع عوامل حادثه‌خیز به عمل آورد و کارگر مصدوم را به مراکز درمانی اعزام کند. البته سازمان تأمین اجتماعی بعداً هزینه‌های مربوطه را به کارفرما پرداخت خواهد کرد. سپس باید گزارش حادثه ظرف سه روز کاری توسط کارفرما یا نمایندگان وی به اداره کار محل و شعبه تأمین اجتماعی ارسال شود. بازرسی از محل حادثه به منظور شناسایی علل و عوامل بروز حادثه و تعیین مقصر حادثه است. چنانچه در اثر حادثه ناشی از کار، کارگر از کارافتاده شود یا فوت کند، تأمین مخارج زندگی وی به عهده سازمان تأمین اجتماعی است و اگر اثبات شود که کارفرما در زمینه بروز حادثه مقصر بوده، متناسب با تقصیر، محکوم به پرداخت خسارات شامل هزینه‌های درمانی و مستمری است. اگر حادثه ناشی از تعلل و قصور کارگر باشد خسارت از کسی وصول نخواهد شد.

پیامدهای حوادث ناشی از کار

حوادث گوناگون ممکن است صدمات مختلفی را به تقسیم می‌شوند. بر همین اساس نیز حمایت‌های سازمان تأمین اجتماعی در حوادث ناشی از کار نیز حالات متفاوتی دارد.

از کارافتادگی کلی

چنانچه حادثه منجر به از کارافتادگی کلی کارگر شود، یعنی طبق نظر کمیسیون پزشکی سازمان تأمین اجتماعی، کارگر حادثه‌دیده بیش از ۶۶ درصد از کارافتاده شناخته شود، می‌تواند از مستمری از کارافتادگی کلی ناشی از کار برخوردار شود. شرایط برقراری مستمری نیز احراز رابطه کاری و کارفرمایی است. بنابراین چنانچه فرد فقط یک روز سابقه داشته باشد و در حین کار حادثه ببیند و

از کارافتاده شود از این مستمری بهره‌مند می‌شود:

از کارافتادگی جزئی

چنانچه حادثه ناشی از کار منجر به از کارافتادگی بین ۳۳ تا ۶۶ درصد شود، کارگر مصدوم «از کارافتاده جزئی» شناخته می‌شود و به نسبت میزان درصد از کارافتادگی از مستمری از کارافتادگی جزئی برخوردار می‌شود. کسی که در حال دریافت مستمری از کارافتادگی جزئی است می‌تواند هم‌زمان مشغول به کار شود. مبلغ دریافت مستمری از کارافتادگی جزئی در محاسبه مستمری بازنشستگی منظور می‌شود.

نقص عضو

در صورتی که کارگر مصدوم بین ۱۰ تا ۳۳ درصد از کارافتاده اعلام شود، نقص عضو به حساب می‌آید و از مبلغی مقطوع تحت عنوان غرامت نقص مقطوع بهره‌مند می‌شود که به صورت یکجا به وی پرداخت می‌شود.

استراحت پزشکی

در صورتی که به دلیل وقوع حادثه نیاز باشد که بیمه‌شده مدتی را در استراحت پزشکی به سربرد، سازمان تأمین اجتماعی حقوق او را تحت عنوان غرامت دستمزد ایام بیماری به صورت ماهیانه پرداخت خواهد کرد. بر این اساس، بیمه‌شدگانی که به خاطر حادثه ناشی از کار تحت معالجات پزشکی یا درمان‌های توانبخشی قرار می‌گیرند، چنانچه بر حسب تشخیص پزشک معالج به طور موقت قادر به انجام کار نباشند، استحقاق دریافت غرامت دستمزد ایام بیماری را خواهند داشت.

فوت ناشی از حادثه

در صورت فوت کارگر بر اثر حوادث کاری، خانواده و بازماندگان وی می‌توانند از مستمری فوت برخوردار شوند. شرط دریافت مستمری فوت نیز فقط احراز رابطه کاری و کارفرمایی و داشتن حداقل یک روز سابقه در سازمان تأمین اجتماعی است.

کمیسیون پزشکی

تعیین میزان آسیب و صدمه ناشی از کار به کارگر و همچنین تشخیص و تعیین از کارافتادگی کلی و جزئی، بر عهده کمیسیون پزشکی موضوع ماده (۹۱) قانون تأمین اجتماعی است و بهره‌مندی از مزایا، حمایت‌ها و خدمات سازمان تأمین اجتماعی در مبحث حوادث ناشی از کار منوط به شرکت در کمیسیون پزشکی و صدور رأی در کمیسیون مربوطه است. انجام خدمات این کمیسیون همانند بسیاری دیگر از خدمات سازمان تأمین اجتماعی به شکل غیرحضوری است و به منظور بهره‌مندی از سرویس خدمات غیرحضوری کمیسیون‌های پزشکی،

بیمه‌شدگان متقاضی می‌توانند از طریق مراجعه به سامانه خدمات غیرحضوری این سازمان به نشانی (es.tamin.ir) نسبت به ثبت‌نام و ارائه درخواست خود اقدام کنند.

متقاضیان برای شرکت در کمیسیون پزشکی ضروری است گواهی پزشک معالج که باید حاکی از ذکر نوع بیماری یا عارضه، خلاصه درمان‌های انجام شده، نتیجه اقدامات تشخیصی درمانی و خاتمه درمان (درمان مؤثر در بهبودی) و غیر قابل علاج بودن عارضه یا بیماری باشد را در سیستم غیرحضوری کمیسیون پزشکی بارگذاری کنند. در صورتی که بیمه‌شده‌ای قبلاً در کمیسیون پزشکی شرکت کرده باشد امکان معرفی مجدد برای وی وجود دارد و در صورت ادامه بیمه‌پردازی (در خصوص بیماری عادی و عوارض غیر حادثه شغلی) و ارائه مدارک و مستندات مربوط به شدت بیماری معرفی مجدد وی به کمیسیون بلامانع است. امکان اعتراض به رأی صادره در کمیسیون پزشکی وجود دارد، به این شکل که از تاریخ ابلاغ رأی کمیسیون به متقاضی به مدت ۳۰ روز قابل اعتراض است و در صورت اعتراض در مهلت مقرر، معرفی وی به کمیسیون پزشکی تجدید نظر بلامانع است. چنانچه بیمه‌شده‌ای قبل از بیمه شدن به بیماری مانند بیماری قلبی مبتلا باشد می‌تواند بابت بیماری قلبی که شدت پیدا کرده است تقاضای معرفی به کمیسیون پزشکی کند و در صورت ارائه مدارک و مستندات درمانی مربوط به شدت بیماری و خاتمه درمان و تأیید کمیسیون پزشکی مبنی بر عدم از کارافتادگی در بدو بیمه‌پردازی معرفی وی به کمیسیون پزشکی بلامانع است.

نداشتن معاینات ماده ۹۰ (معاینات قبل از استخدام) مانع از معرفی متقاضی به کمیسیون پزشکی نیست و در صورتی که کارفرمای شرکت، بیمه‌شده را برای انجام معاینات قبل از استخدام به طب کار معرفی نکند، متقاضی بدون معاینات قبل از استخدام امکان شرکت در کمیسیون پزشکی را دارد. بیمه‌شده‌ای که سال‌ها قبل به دلیل حادثه ناشی از کار به کمیسیون پزشکی رفته و از کارافتاده جزئی شده باشد، می‌تواند بابت همان عارضه برای افزایش درجه از کارافتادگی جزئی مجدداً به کمیسیون پزشکی برود و معرفی بیمه‌شده برای افزایش درجه از کارافتادگی جزئی صرفاً در صورت تشدید عوارض مرتبط با حادثه امکان‌پذیر است و معرفی چنین فردی محدودیت زمانی ندارد.

چند نکته مهم در خصوص حوادث ناشی از کار

در حوادث ناشی از کار صرف احراز رابطه کاری در چارچوب قانون کار کافی است تا حادثه‌دیده یا خانواده او بتوانند از مستمری یا غرامت برخوردار شوند. بنابراین چنانچه حادثه ناشی از کار تلقی شود، شرط سنی هم مطرح نیست و میزان سابقه هم در احراز آن نقشی نخواهد داشت. ایجاد پرونده پزشکی برای کارکنان به‌ویژه کارگرانی که در معرض خطر و بیماری ناشی از کار هستند، امری ضروری است. تشکیل کمیته حفاظت فنی در کارگاه عامل مؤثری در شناسایی موارد خطرزا و بهینه‌سازی محیط کار است و می‌تواند ضمن بررسی عوامل و زمینه‌های بروز حادثه، برای پیشگیری و کاهش حوادث، تصمیم‌های لازم را بگیرد. هزینه کردن در امور مربوط به ایمنی و حفاظت فنی، زائد نیست و در واقع نوعی سرمایه‌گذاری است و نباید آن را خرج بیپه‌وده تلقی کرد. منافع و ثمرات بهینه‌سازی محیط کار در بلندمدت خود را نشان می‌دهند و تأثیر مثبت آن بر تمامی عوامل تولید غیر قابل انکار است.